

Benczúr, Rippl-Rónai, Kassák: grafikai plakátokon a múlt századforduló Magyarországa

2026/04/16

Könyvtárunk *Nevezetes apróságok* elnevezésű ingyenes tartalomszolgáltatása megújult formában, több mint 5600 újonnan közzétett grafikai plakáttal lép a nagyközönség elé.

A NEMZET KÖNYVTÁRA

NEVEZETES APRÓSÁGOK

A hétköznapi élet nem mindennapi nyomtatványai

[1]

Könyvtárunk [Nevezetes apróságok](#) [1] elnevezésű ingyenes tartalomszolgáltatása megújult formában, több mint 5600 újonnan közzétett grafikai plakáttal lép a nagyközönség elé. A szolgáltatás lehetőséget kínál az érdeklődők számára, hogy a hétköznapi élet különleges dokumentumtípusai között böngésszenek az OSZK gazdag gyűjteményéből.

A szolgáltatás az aprónyomtatványok, a plakátok és az ex librisek világába enged betekintést, az OSZK Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtára gyűjteményére építve. Az elnevezés Sándor István (1750-1815), az első magyar bibliográfus előtt tiszteleg, aki már 1803-ban megjelent, *Magyar könyvesház* című munkájában hangsúlyozta az aprónyomtatványok jelentőségét, kiemelve, hogy a látszólag jelentéktelen dokumentumok később fontos kérdések megválaszolásához járulhatnak hozzá.

[2]

[4]

[5]

A nemzeti könyvtár grafikai plakátgyűjteménye országos viszonylatban is a legteljesebbnek számít: az egyedi plakátok száma megközelíti a nyolcvanötezeret, a többes példányokkal együtt pedig mintegy százhuszezer dokumentumot őriz. A *Nevezetes apróságok* [Grafikai plakátok - az utca művészete](#) [6] című tematikus aloldala a gyűjtemény legkorábbi képes plakátjait mutatta be átfogó módon. A válogatás egyszerre kínál vizuális élményt és történeti áttekintést: a plakátokon közvetített információk révén a kulturális élet, a kereskedelem és a politika lenyomata is kirajzolódik. A szolgáltatás játékos időutazásra hívja a látogatókat, miközben észrevétlenül vezeti be őket az egyes művészeti korszakok és alkotók világába. A válogatás első lépésben 5635 kép segítségével elsősorban az 1885 és 1934 közötti időszak grafikai plakátjait tárja a közönség elé.

A grafikai plakát mint műfaj alkalmazott grafikai alkotásként konkrét megrendelésre készül, üzenetét a kép erejével közvetíti. Előzménye a szöveges plakát volt, amelyben az írás dominált, míg a képes plakát a korszak társadalmi és művészeti lenyomataként is értelmezhető. A kezdeti időszakban a festészet technikai és stiláris hatásai érvényesültek; részletező kidolgozottság, bonyolult kompozíciók és allegorikus ábrázolások jellemezték az alkotásokat, később önálló vizuális nyelv alakult ki.

[7]

[9]

Az első magyarországi grafikai plakátot [Benczúr Gyula](#) [11] készítette az 1885-ös Országos Általános Kiállítás számára. A századfordulón olyan neves művészek kapcsolódtak a műfajhoz, mint [Ferenczy Károly](#), [12] [Rippl-Rónai József](#) [13] és [Fényes Adolf](#), [14] akik maguk tervezték meg kiállításaik plakátjait. A szecesszió időszaka jelentette a plakátművészet első aranykorát, amikor a képzőművészet és az alkalmazott grafika közötti határok elmosódtak, és a művészet a mindennapok részévé vált. A korszak kiemelkedő alkotói közé tartozott [Bíró Mihály](#) [15] és [Fragó Géza](#) [16]. Bíró Mihály munkáiban a monumentalitás, a dekorativitás, valamint a pátosz és a szatíra egyaránt megjelent, és újjáélesztésként a betűket is kompozíciós elemként alkalmazta. Fragó Géza, akit gyakran „a magyar Muchaként” emlegettek, a szecessziós plakátművészet meghatározó alakjaként a pesti humort és a párizsi eleganciát ötvözte, dekoratív vonalvezetéssel, finom színvilággal és játékos, humoros megoldásokkal.

Az 1920-as évek közepére a plakátművészet elszakadt a festészeti hagyományoktól. [Kassák Lajos](#), [17] [Berény Róbert](#) [18] és [Bortnyik Sándor](#) [19] munkássága nyomán a magyar alkalmazott grafika radikális megújuláson ment keresztül: a plakátok egyszerű, jól olvasható szövegekre és letisztult, minimalista formákra épültek. A modern reklámyelvben megjelentek a technikai fejlődés termékeinek (villanykörte, rádió, elektromos eszközök) hirdetései, amelyek a Bauhaus és a konstruktivizmus alapjaira támaszkodtak. Bortnyik Sándor alkotásait az ellentétek tudatos alkalmazása, a játékoság, valamint a geometrikus elemekből építkező organikus téma harmóniája jellemezte.

Az 1920–1930-as években az art deco a modernista irányzatokkal párhuzamosan volt jelen. [Molnár C. Pál](#) [20] és [Konecsni György](#) [21] mellett több művész is dolgozott ebben a stílusban, amely a hagyományos és modern elemek ötvözésével, erőteljes színhasználattal – rózsaszín, lila, arany és ezüst árnyalatokkal – és Magyarországon a népművészet hatásának érvényesítésével vált sajátossá. [Mallász Gitta](#) [22] és [Dallos Hanna](#) [23] munkái jól példázták ezt az irányzatot.

[24]

[25]

[26]

Napjainkban a plakátok többsége tömegtermékké vált, vizuális nyelvüket egyre inkább a fotó és a televíziós reklámképek határozzák meg, miközben a képzőművészeti hagyomány csak korlátozottan maradt jelen. Nagy jelentőséggel bírnak azok a közgyűjtemények, amelyek feladatuknak tekintik e dokumentumtípus megőrzését és hozzáférhetővé tételét, lehetővé téve, hogy az egykori, mulandónak szánt „utcaművészet” a jövő számára is értelmezhető és kutatható maradjon.

[A tartalomszolgáltatás](#) [1] nemcsak böngészést és célzott keresést tesz lehetővé, hanem kategóriák szerinti rendszerezéssel is segíti a felhasználókat: elérhetők többek között filmplakátok, reklámplakátok, kiállítások, színházi előadások és sportrendezvények plakátjai, plakátnaptárak, propagandaplakátok, valamint az első világháború és a Tanácsköztársaság időszakához kapcsolódó falragaszok.

2026/04/17 - 11:09

Forrás webcím: http://193.6.201.226/hirek/benczur-ripl-ronai-kassak-grafikai-plakatokon-mult-szazadfordulo-magyarorszaga_260416

Hivatkozások:

- [1] <https://plakattar.oszk.hu/>
- [2] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/gyerunk-az-edison-mozgoba/>
- [3] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/budapest-oroszagos-altalanos-kiallitas/>
- [4] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/metropolis/>
- [5] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/budapest-5/>
- [6] <https://plakattar.oszk.hu/grafikai-plakatok/>
- [7] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/moricz-zsigmond-falu/>
- [8] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/a-nyugat-ady-bronzplakettjet-ingen-adja-elofizetoinek/>
- [9] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/a-dama/>
- [10] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/tingli-tangli-az-uporban-1908-januar-25-en/>
- [11] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bencz%C3%BAr%20Gyula%20\(1844-1920\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bencz%C3%BAr%20Gyula%20(1844-1920))
- [12] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ferenczy%20K%C3%A1roly%20\(1862-1917\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ferenczy%20K%C3%A1roly%20(1862-1917))
- [13] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Rippl-R%C3%B3nai%20J%C3%B3zsef%20\(1861-1927\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Rippl-R%C3%B3nai%20J%C3%B3zsef%20(1861-1927))
- [14] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=F%C3%A9nyes%20Adolf%20\(1867-1945\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=F%C3%A9nyes%20Adolf%20(1867-1945))
- [15] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=B%C3%ADr%C3%B3%20Mih%C3%A1ly%20\(1886-1948\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=B%C3%ADr%C3%B3%20Mih%C3%A1ly%20(1886-1948))
- [16] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Farag%C3%B3%20G%C3%A9za%20\(1877-1928\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Farag%C3%B3%20G%C3%A9za%20(1877-1928))
- [17] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Kass%C3%A1k%20Lajos%20\(1887-1967\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Kass%C3%A1k%20Lajos%20(1887-1967))
- [18] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ber%C3%A9ny%20R%C3%B3bert%20\(1887-1953\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ber%C3%A9ny%20R%C3%B3bert%20(1887-1953))
- [19] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bortnyik%20S%C3%A1ndor%20\(1893-1976\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bortnyik%20S%C3%A1ndor%20(1893-1976))
- [20] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Moln%C3%A1r-C.%20P%C3%A1l%20\(1894-1981\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Moln%C3%A1r-C.%20P%C3%A1l%20(1894-1981))
- [21] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Konecsni%20Gy%C3%B6rgy%20\(1908-1970\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Konecsni%20Gy%C3%B6rgy%20(1908-1970))
- [22] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Mall%C3%A1sz%20Gitta%20\(1907-1992\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Mall%C3%A1sz%20Gitta%20(1907-1992))
- [23] [https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Dallos%20Hanna%20\(1907-1945\)](https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Dallos%20Hanna%20(1907-1945))
- [24] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/nemzeti-szalon-2/>
- [25] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/konyv-es-reklam-kiallitas/>
- [26] <https://plakattar.oszk.hu/plakat/hongrie/>
- [27] <http://193.6.201.226/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>
- [28] <http://193.6.201.226/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon>